

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΙΑΤΟΠΟΥΛΟΥ
συγγραφέα - δημοσιογράφου

Λάθος θέση η λησμοσύνη της γλώσσας

Κυρηνάιος, μεταχειρίζεται την έκφραση «ανθρωπισμός» με το περιεχόμενο του γενικού πολιτιστικού εκπαιδευτικού ιδεώδους. Παράλληλίζοντας τους ζητιάνους με τους απαίδευτους πολίτες, λέει:

«Οι μιν χρημάτων, οι δε ανθρωπισμού δέονται».

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ να αμφισβητούμε τη διδασκαλία στην παιδεία μας, ακριβώς της γλώσσας που χάρισε στην οικομένη αυτή την ίδια την παιδεία; Ο λόγος δεν αποτελεί κανενός είδους συναισθηματισμό, αλλά συγκλονιστι-

που γράφεται από τη γλώσσα που μιλάται «διγλωσσία». Είναι σοβαρό λάθος, που συνεχίστηκε ως τους καιρούς μας σε όλη τη μακριά αντιδικία της δημοτικής με την καθαρεύουσα. Δεν πρόκειται για δύο διαφορετικές γλώσσες, ώστε να μιλάμε για... διγλωσσία. Αλλά για δύο διαφορετικές μορφές της ίδιας ελληνικής γλώσσας, που τα στοιχεία και οι παράχρησιμες ρίζες της βρίσκονται διάχυτες και στη λαλιά και στη γραφή του λαού μας, σε κάθε τύπο τους. Διγλωσσία υπήρξε ανάμεσα στην ελληνική και στη λατινική, όχι όμως και στις διάφορες, μέσα στο χρόνο, εκφορές της ελλη-

ωνιστική δασκάλια. Ιδιαίτερα προβληματίζει το λαό μας το γεγονός. Γιατί και οι τρεις αυτές πολιτισμικές αρχές, ξεπήδησαν από τη γη μας και άναψαν τα φώτα του κόσμου, σε μια αξιοθαύμαστη γλώσσα, που οι νεότεροι εμείς αρνιόμαστε τη διδασκαλία της στα σχολεία μας...

Είναι φανερό ότι βρισκόμαστε στο κατώφλι μιας νέας ιστορίας του κόσμου, γεμάτης από ένα πλήθος τεχνολογικές εξελίξεις και «προδιαγραφές» (είναι η λέξη της μόδας...) από τις οποίες κανείς δεν μπορεί να προσητένει πώς θα ξεμπλέξει ο κόσμος. Τα σοβερὰ επιτεύγματα της μεγατεχνικής παρέχουν μια οριακή ιστορική τομή κρίσιμης ωοελιμότητας ή καταστροφής, που σοβαρά επηρεάζουν κάθε βιοτικό τομέα. Κι όμως παντού, μέσα στις σοβερὰ αυτές εξελικτικές αναπροσαρμογές, παρατηρείται μια επίμονη ευλάβεια στα κρυστάλλινα ιδεώδη και στα διαχρονικά σύμβολα της ελληνικής παιδείας και γλώσσας.

ΕΥΛΑΒΕΙΑ που φανερώνει την επιμονή στα ανθρωπιστικά ειρηνιστικά μηνύματα και στο πνεύμα της οικουμενικότητας που σάλπισαν οι Ελληνες από τα πανάρχαια χρόνια. Εκόμην κι αυτό το όνομα του πρώτου διαστημοπλοίου, που πραγματοποιήσε το εκπληκτικό γεύρωμα Γης και ουρανού ήταν «Απόλλωνας». Και όλα σχεδόν τα έργα διαστημικής φαντασίας έχουν ελληνικά ονόματα, όπως «Ο Οδυσσέας και τα παιδιά του κατακτούν το Σύμπαν», «Ο αστροναύτης Ιάσωνας» κ.α. Ως και μάρκες ακόμα αυτοκινήτων μεταχειρίζονται την αρχαία γλώσσα για να ονοματίσουν τα μοντέλα τους, «Πρίσμα» «Δέλτα» κλπ. Το πράγμα δεν είναι τυχαίο. Φανερώνει μια διαχρονική παιδεία την παγκόσμια κοινότητα με τα ελληνικά των γνώσεων και της τέχνης.

Απομάκρυνση από την παράδοση

Του ΔΗΜ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ
Πολ. Μηχανικού
Χαλάνδρι - ΑΘΗΝΑ

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ του διαλόγου που άνοιξε με τους αναγνώστες σου, με τη στήλη «Αρχαία Ελληνικά - διάλογος», διάβασα το πολύ ενδιαφέρον άρθρο του καθηγητή κ. Γ. Φραγκιαδάκη με τίτλο «Θυσιάστηκαν βάσει της αρχής «πανάκι κεφάλι - κόψει κεφάλι».

Θα ήθελα να συγχαρώ τη εφημερίδα σας για την ευκαιρία που μας έδωσε να διατυπώσουμε τη γνώμη μας επάνω στο τόσο καιρό αυτό θέμα. Δεν θα είχα, ίσως, να προσθέσω τίποτα στα όσα πολύ σωστά και θαυμάσια θεμε-

λιωμένα και διατυπωμένα, γράφει ο κ. Φραγκιαδάκης. Σταμάτησα μόνο στην άποψη ότι τα αρχαία Ελληνικά καταργήθηκαν, γιατί δεν τα μάθαιναν κάποιοι αμελείς μαθητές. Νομίζω όμως ότι υπήρχε και ένας άλλος λόγος, ότι δηλαδή δεν διδάσκονταν σωστά τα αρχαία Ελληνικά παρά τις πολλές ώρες διδασκαλίας. Αυτό όμως δεν ήταν λόγος για να καταργηθούν. Απλώς έπρεπε ν' αλλάξει η μέθοδος διδασκαλίας τους, όπως πολύ σωστά προτείνει και ο κ. Φραγκιαδάκης.

Υποπτεύομαι όμως ότι άλλοι ήταν οι λόγοι και κρυφοί σκοποί πολλών από εκείνους που συνειργήσαν στην κατάργηση της διδασκαλίας των αρχαίων Ελληνικών από το Γυμνάσιο και την υποβά-

θμισή τους στο Λύκειο. Σκοπός τους ήταν η αποσύνδεση της νέας γενιάς από την Ελληνική και Χριστιανική παράδοση και γραμματεία αιώνων για διεθνιστικούς ή άλλους πολιτικούς λόγους. Γιατί η αποκοπή από τις ρίζες της γλώσσας μας έχει σαν συνέπεια την αδυναμία κατανόησης όλων των κλασικών συγγραμμάτων της λογίας παραδόσεώς μας και πρωτίστως της Αγίας Γραφής, των Πατέρων της Εκκλησίας μας, και της θαυμασίας υμνολογίας της, όπως σωστά παρατηρεί ο κ. Φραγκιαδάκης.

Είναι καιρός λοιπόν να επαναφέρουμε, χωρίς καμιά καθυστέρηση, τη διδασκαλία των αρχαίων Ελληνικών στα σχολεία μας.

κή πνευματική διερεύνηση του καιρού, του χώρου και των τάσεων. Όχι πια των ιδεοκοινωνικών, αλλά των βαθμών αυτής της σκοταδικής παρανόησης της προόδου.

Πολύ πρόσφατα ακούστηκε, από μερίδα αρνητών και η άποψη πως η διδασκαλία τάχα των αρχαίων ελληνικών στην εκπαίδευσή μας... δημιουργεί κίνδυνο «να ξαναζωντανέψει» η διγλωσσία!.. Είναι εξωφρενικό να λέγεται σαν επιχείρημα και μάλιστα σε μια εποχή που η ζωντανή γλώσσα βρίσκεται σε γενική κι αδιαφιλονίκητη χρήση. Και με την ευκαιρία ας επαναλάβουμε τη διευκρίνιση που κάναμε αυτόν τον καιρό, σε πλατύ μας μελέτημα γύρω από την ιστορία του γλωσσικού, στο εξάτομο «Υπερλεξικό» των εκδόσεων Παγουλάτου, κι αναφέρουμε:

Επικράτησε να αποκαλούμε το φαινόμενο αυτό της διαφορής της γλώσσας

νικής γλώσσας. Γιατί, ανάλογα, θα έπρεπε, να μιλάμε για ...διγλωσσία κι ανάμεσα στους ιδιοματισμούς των διαφόρων περιοχών... (που όχι σπάνια είναι εντελώς ακατανόητοι).

ΣΕ ΟΛΑ τα κινήματα, πνευματικά και ιδεολογικά, παρατηρείται τον καιρό αυτό, σε παγκόσμια κλίμακα, μια γρήγορη προσαρμογή των δομών της Παιδείας στις κλασικές ανθρωπιστικές βάσεις. Με την παροχή, στο νεότερο άνθρωπο, όλων εκείνης της βαρύτερης παράδοσης των γνώσεων, που έθρεψαν τις γενιές της προόδου πάνω στη Γη. Με τη διδασχία, με άλλα λόγια, των γνώσεων που έρχονται στα σφραγισμένα του βιωμένου πολιτισμού και περιλαμβάνονται στο τρίγωνο της οικουμενικής ευτυχίας των λαών με την ανθρωποκεντρική ειρηνική συνύπαρξη, τη δημοκρατική ελευθερία και την

Ανεβαίνει ο άνθρωπος στο χάος, πατάει το πόδι του στο Φεγγάρι, περπατάει στο Διάστημα κι επιστρέφει στη Γη. Με την υψηλή βιοσυνείδηση, που του χάρισαν η ελληνική σκέψη και γλώσσα. Και τη φιλοσοφία, που θα τον διδάξει και σε όλους τους μελλοντικούς αιώνες, πως η αληθινή ανθρώπινη ευτυχία δε βρίσκεται στα παγερά ερείβη του απείρου, αλλά στον πυρκαυτό χώρο της καρδιάς του.

Και μέσα στον πυρκαυτοστό αυτό χώρο, του θερμαίνουν το βίο όλα εκείνα τα καλά ρήματα, του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Οι αξεπέραστες υποθήκες και η στοχαστική κληρονομιά που μας έρχεται στα σφραγισμένα της γλώσσας, της δικής του γλώσσας. Στα ομηρικά τραγούδια υπάρχουν τρεις χιλιάδες λέξεις της σύγχρονης απλοελληνικής.

Πώς μπορεί, το Ελληνόπουλο, να βγαίνει από το Λύκειο και να μην ξέρει τη λέξη «αρωγή» και τη λέξη «ευδοκίμηση», όπως παρατηρήθηκε στις περσινές Πανελλήνιες Εξετάσεις. Να αγνοεί δηλαδή τι σημαίνει «Ταμείο Αρωγής» που βοηθάει αυτόν και την οικογένειά του. Και το πώς θα προκόψει και θα διακριθεί - ευδοκιμώντας - στην ατομική και κοινωνική του ζωή. Δική μας η γλώσσα και η παλιά και η νεότερη. Και μέσα στις λέξεις και τις ρίζες της κινείται η διαχρονική μας ιστορία. Αυτό το ίδιο το κοινωνικό πνεύμα που καταξίωσε τον άνθρωπο, από την αρχή της παρουσίας του, στον κόσμο των γνώσεων. Πώς γίνεται ένας λαός που επέζησε με το πνεύμα, να αγνοεί το πνεύμα;

Αλλά τότε, που βαδίζει η Παιδεία μας;

Τα ελληνικά και τα λατινικά διδασκούνται σε όλη την εκπαίδευση της Γης και σε όλα τα καθεστώτα. Όχι βέβαια για να μάθουν οι νέοι να τα μιλούν. Αλλά για να γνωρίσουν από «πρώτο χέρι» τις γλώσσες που έντυσαν τα κείμενα ενός Ομήρου, ενός Πλάτωνα, ενός Αριστοτέλη, ενός Αισχύλου, ενός Δημοσθένη, ενός Οράτιου, ενός Οβιδίου, ενός Βιργίλιου, ενός Κικέρωνα και τόσων άλλων σκαπανέων και φωστήρων της πολιτισμικής παράδοσης. Που εξέθρασαν την ανθρώπινη αδερφοσύνη και την ασυνώροπη ενότητα του πνεύματος, αλλά και την υπεράσπιση των λαών από την αυθαιρεσία και βία, την αμάθεια και τα πάθη, εδραιώνοντας το διάλογο της προόδου και δημοκρατίας.

Αποτελεί μια οικτρά λαθεμένη ιδεοπολιτική «θέση» η άρνηση και η λησμοσύνη της γλώσσας, που δημιούργησε αυτήν ακριβώς την ιδεοπολιτική δικαίωση του ανθρώπου, σαν κεντρικής ύπαρξης, μέσα στην κοινωνική πραγματικότητα. Ο στοχαστικός συνομιλητής του Σωκράτη, Αριστιππος ο